

جامعه آرمانی، **آرمان شهر** یا همان **مدینه فاضله** تنها شهر ایده‌آلی است که انسان‌ها با آرزوی رسیدن به آن تاریخ را به امروز رسانده‌اند. از روزی که بشر با به این کره خاکی گذاشت، روی آرامش را ندید. چه جنگ‌های خونینی که رخ نداد و چه خون‌های بی‌گناهی که بر زمین نریخت… و حالا رشد علم و تکنولوژی با همه تغییرات مثبتی که به وجود آورده است، به امنیت شهرها و ایجاد آرامش کمک زیادی نکرده و بشر قرن بیست و یکم تنها به جنبه‌های ناقصی از آن دست یافته‌است. مسافران این کره خاکی همواره در آرزوی رسیدن به شهر امن خود بوده و هستند. شهر پایانی تاریخ که همه چیز آن در تسخیر انسانیت قرار می‌گیرد. اما شهر ما چه؟ تا چه حد به آرمان‌شهر که نه… حداقل به شهری امن و قابل سکونت نزدیک است؟

روزگاری جمعیت شهر من به ۳۰هزار نفر هم نمی‌رسید. تهران شهر کوچکی بود در ته درهای با تعدادی دروازه که با به خواب رفتن شهر بسته می‌شد و خروس‌خوان هر صبح درهای خود را بر روی مردم می‌گشود. تنظیم امور آن آسان بود. اما اکنون تهران بزرگ طبق آمار رسمی ۷۰هزار هکتار مساحت دارد و حدود سه میلیون خانوار در آن زندگی می‌کنند. این شهر ۸/۵ میلیونی که بیش از نصف جمعیت آن را مهاجران تشکیل می‌دهند، بی‌اندازه بدقواره و بی‌هویت شده است. بز ظاهر قناس آن هم که بگذریم، انواع آلودگی‌ها و بیماری‌ها، جرم و زنجاری، گرانی و سیستم معیوب حمل و نقل آن می‌رود آن را به شهری غیرقابل تحمل تبدیل کند.

مشکل اساسی تهران تخریب بافت قدیمی و ساختن قفس‌هایی به نام آپارتمان است. عوارض نوسازی، انومیل‌های شخصی و گمرکی برای نگهداری و لوکس کردن تهران کافی نیست و شهرداری باید با فروش تراکم کمبود درآمدها را جبران کند. شهرداری تراکم می‌فروشد تا هر روز برج‌های بیشتری از زمین بروید و به هیچ‌وجه فکر مردم شهر نیست که چه بلایی به سرشان می‌آید.

امنیت برای همه

آقای اصلی از آن دسته همشهریانی است که زندگی برایش در تهران غیرقابل تحمل شده‌ است. اوکه بارنژستته است و کلکسیون بی‌بیماری‌ها را دارد، در مرکز شهر در یکی از آلوده‌ترین مناطق تهران مستأجر است. یزگان سال‌ها قبل به او توصیه کرده بودند به خاطر شرایط جسمانی‌اش تهران را ترک کند. اما شغل دوم و هزینه‌های سرسام‌آور زندگی فرصت انجام این کار را به او نمی‌دهد. او مفهوم شهر امن را بیشتر فرهنگی می‌داند و معتقد است مفاهیمی مانند عدالت و رفغ تبعیض از زندگی امروزی بار معنایی امنیت را منتقل می‌کند. او می‌گوید: در یک شهر امن برای همه افراد با هر تفکری البته تا جایی که آزادی دیگران را مخدوش نکنند، باید عدالت برقرار باشد. او از فاصله طبقاتی شمال و جنوب شهر مثال می‌آورد و ادامه می‌دهد: اما متأسفانه ما در ظاهر هم هنوز شاهد تبعیض حتی در ظاهر شهرمان هستیم.

هر چند در این سال‌ها تلاش گسترده‌ای برای کاهش فاصله فضای سبز بالای شهر و پایین شهر شده است، اما همچنان فاصله‌ها

جامعه آرمانی رویا یا واقعیت؟!

■ گزارش از لیلا شفیعی

وجود دارد. وی ساخت و سازهای بی‌رویه و فروش تراکم را یکی از معضلات می‌داند که با مفهوم شهر امن در تناقض است و می‌گوید: شهرداری واقعا باید در فروش تراکم تجدیدنظر کند. وقتی تعداد طبقات یک ساختمان از ۳ بالاتر می‌رود، امنیت سایر همسایه‌ها سلب می‌شود. چه معنی دارد که یک محله به عذاب و ناراحتی بیفتند و پول فروش تراکم به جیب شهرداری برود؟

وی فروش پارکینگ را هم از معضلات جدید زندگی شهری نام می‌برد و می‌گوید: وقتی شهرداری امتیاز پارکینگ را به مالک می‌فروشد و مالک آن را به مسکونی تبدیل می‌کند و ماشین خود را کارمندان برخی ادارات و مؤسسات با ارباب رجوع وقوع جرم و تصادفات، شلوغی خیابان‌ها همه از فاکتورهایی است که در تقویت احساس ناامنی مؤثرند. علاوه بر اینها رسانه‌ها و به ویژه روزنامه‌ها هم یکی از ابزارهای ایجاد احساس ناامنی هستند. خانم خانه‌داری

احساس ناامنی بدتر از ناامنی

حتما بارها شنیده‌اید که احساس ناامنی از خود ناامنی بدتر است. سردرگمی در ترافیک، آلودگی‌های صوتی و تصویری، بدجوابی، سر و صدای زیاد، دعوای خیابانی، تبلیغات بی‌ضابطه، برخورد نامناسب کارمندان برخی ادارات و مؤسسات با ارباب رجوع وقوع جرم و تصادفات، شلوغی خیابان‌ها همه از فاکتورهایی است که در تقویت احساس ناامنی مؤثرند. علاوه بر اینها رسانه‌ها و به ویژه روزنامه‌ها هم یکی از ابزارهای ایجاد احساس ناامنی هستند. خانم خانه‌داری

۱میلیارد و ۳۰۰ میلیون سیگاری

دود سیگار را به دیگران تحمیل می کنند

مصرف دخانیات به هیچ وجه قیاس با درآمدهای محدود شرکتهای دخانیاتی نیست و تولید و مصرف دخانیات در دراز مدت به توسعه اقتصادی هیچ کشوری کمک نمی‌کند به دلیل اینکه توسعه به منظور تامین نیاز انسانها در جهت سلامت جامعه نه علیه آن باشد. همین طور نگرانی است که نیمی از نیکوتین موجود در سیگار در بدن می‌ماند و نیمی دیگر از طریق مجرای ادرار و مدفوع دفع می‌گردد.
مصرف سیگار ، یک نفر ۱۵ تا ۲۵ سال زودتر از موعد مقرر می میرند. هزینه خسارت‌های ناشی از آتش سوزیها و حوادثی که با آتش نه سیگار اتفاق می افتد یکی دیگر از زیانهای اقتصادی می باشد.

زیانهای اجتماعی ناشی از مصرف دخانیات

مصرف سیگار نوعی اعتیاد است ولی متأسفانه این مساله به مرور در اجتماع جا افتاده و قابل قبول ترین عمل خلاف عرف محسوب می شود. دلایل شیوع این عادت عبارتند از احساس به دست آوردن شخصیت کاذب در افراد جوان ، اثر تخدیرکنندگی جزئی سیگار ، مصرف آن در لحظات عصیانیت و غم ، باور غلط و وابستگی جسمی و روانی و …

زیانهای زیست محیطی ناشی از دخانیات

از بین رفتن خاک ، تخریب جنگلها ، مصرف آفت کشها و آلودگی آبهای زیرزمینی و هوا از مضرات زیست محیطی دخانیات می باشد.

مصرف مواد مغذی خاک توسط گیاه توتون موجب عاری شدن خاک از این مواد شده و از طرفی موجب جذب آفتها می گردد و استفاده از انواع کودهای شیمیایی و آفت کشها آلودگیهای آبهای زیرزمینی را به دنبال دارد. از طرفی مقدار زیادی از درختان جنگلها برای سوخت در عمل آوردن توتون از بین می وند. آلودگی هوا ناشی از دود سیگار نیز یکی از زیانهای آن می باشد.دود سیگار دارای دو جریان اصلی و کناری است جریان اصلی هنگام یک زدن به دهان و ریه وارد می شود و جریان کناری در فاصله یک زدن از نوک سیگار در هنگام بازدم وارد محیط و سپس ریه می شود. همان طور که قبلا اشاره شد دود سیگار

حاوی ۴۰۰ نوع ماده با آثار آنتی ژنی ، جهش زاوی و سرطان زاوی ، دارویی و ضد سلولی است.

دخانیات و اعتیاد از دیدگاه اسلام

مطابق آیات و تعالیم پیشوایان عظیم الشان ، دین اسلام آخرین دین به شمار می رود و هیچ گونه نیازی به دین مکمل ما بعد خود ندارد. یعنی یک دین کامل و مطابق با کل احتیاجات تمام انسانها و جوامع و فرهنگها و تمدنهای روی زمین است و دستورات لازم در تمام شئون زندگی را با خود دارد. بنابراین دین اسلام ، جزئی ترین مسائل مهم حیاتی را نا دیده نگرفته و از نظر هدایت بشر در حفظ منافع و مصالح نوعی به باریکترین نکات نیز بذل توجه نموده است. اگر در عصر ظهور اسلام نامی از برخی مواد مخدر (و یا مسخرات مشابه آن) در میان نبود اما باعطف توجه به دستورات کلی صادره در قفه و تعالیم اختصاصی حضرات پیشوایان اسلام ، در کمال وضوح مشاهده

جامعه آرمانی رویا یا واقعیت؟!

■ گزارش از لیلا شفیعی

در این باره می‌گوید: وقتی در صفحات حوادث می‌خوانم که مثلا یک زندانی سابقه‌دار در زمان مرخصی باز هم مرتکب جرم شده یا اینکه یک سارق در چند شهر فعالیت کرده یا در چندین استان پرونده مجرمانه دارد و هنوز هم به کارهایش ادامه می‌دهد، نه تنها با روح و روان من بلکه با اعصاب همه مردم شهر بازی می‌شود. او کم کردن رفت و آمدها و سیستم بانکداری الکترونیک را به عنوان برخی از عوامل ایجاد امنیت در یک شهر نام می‌برد و می‌گوید: خوشبختانه امروزه خیلی از کارها از طریق اینترنت انجام می‌شودحتی کار بسیار خوبی که اتفاق افتاده سیستم پاسخگویی بسیاری از ادارات است که به شکل پیامکی درآمده است. اگر بشود در سیستم حمل و نقل عمومی هم با یک کارت از همه امکانات استفاده کرد، به این ترتیب مردم کمتر اعصابشان خراب می‌شود.

از شهرنشینی تا شهروندی

شهروندی مقوله‌ای بسیار پیچیده‌تر از آن است که در قالب چند واژه به آن پرداخته شود. زیرا از آن برداشته‌های متفاوتی می‌شود. اما مفهوم کلی آن علاوه بر حقوق دربردارنده وظایف و تعهدات نیز هست. یکی از ویژگی‌های شهر امن این است که همه افراد آن جامعه شهری از شهرنشین به شهروند تبدیل می‌شوند. خودشان را در قبال همه اتفاقات شهری حتی حفظ فضای سبز و نظافت و تمیزی معابر

مستول می‌دانند. در حالی که یک شهرنشین فقط دریافت‌کننده خدمات است و احساس مسئولیت کمتری نسبت به اطرافیانش دارد. یک استاد دانشگاه در این باره معتقد است اغلب تهرانی‌ها شهرنشین هستند تا شهروند و در توجیه عقیده خود می‌گوید: بی‌اعتمادی به همسایه‌ها، ریختن زباله در معابر و جوی آب، همکاری نکردن با شورا‌های محله و شهر و رعایت نکردن حق تقدم هنگام رانندگی و دهها مثال دیگر همگی نشان از شهرنشینی اغلب ما تهرانی‌ها دارد.

وی ادامه می‌دهد: مفهوم شهر امن فقط این نیست که جیب آدم را در خیابان نزنند. بلکه وجود تمام متغیرهایی است که در پدیده شهرسازی به طور هماهنگ و متوازن به لحاظ بهداشتی و آموزشی تبلور می‌یابد. بنابراین شهر امن شهری است که مراکز خدماتی و اقتصادی آن کاملا در دسترس باشد و فضای سبز و محیط زیست شهری به نیاز شهروندان پاسخ دهد.

وی ادامه می‌دهد ما شهروند نیستیم چون وظایف و حقوق خودمان را نمی‌دانیم حتی برای احقاق حق ارهمان را بلد نیستیم. اغلب ما فقط شکلی از منطقه‌نشینی را تجربه کرده ایم.

وی درباره ویژگی جامعه شهروندی می‌گوید: جامعه شهروندی جامعه‌ای است که برای استعداد شهروندانش ارزش قائل می‌شود و اجازه می‌دهد هر شهروند براساس حقوق و استعدادی که دارد رشد خودتان را به دست خود به هلاک نیندازید. هر عمل و اقدامی که علیه سلامتی جسمی و روحی انجام گیرد و موجودیت انسان را به خطر بیندازد از نظر اسلام مطرود و محکوم است و غایت مراتب آن اقدامی است که سلامتی و یا به طور کلی حیات شخص را به خطر انداخته منجر به هلاکتش گردد بمانند خودکشی یا انتحار که مطلقا در دین اسلام ممنوع و مسئولیت چنین امری برای شخص بسیار سنگین است. (رجوع شود به آیه ۲۹ تا ۳۱ سوره نساء که در آنجا عقوبت کسانی که اقدام به خودکشی می‌کنند نیز بیان شده است) کلاوا وشریوا و لاتسرفوا انه لا یحب المسرفین (آیه ۳۱ سوره اعراف) بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید محققا خداوند اسراف کنندگان را دوست ندارد.

گرچه ظاهرا مفهوم آیه در مورد خوردن و آشامیدن است ولی منع از اسراف در اسلام یک دستورالعمل کلی و عمومی است. بر صاحب نظران و آگاهان پوشیده نیست که اتلاف و ضایع کردن هر نعمتی خود ، ناسپاسی و در حکم کفران نعمت بوده ، به سهم خود معصیتی است . اعم از این که این نعمت از ردیف مال یا پول یا سلامتی و یا فرصت و امکانات باشد یا یک نعمت و برخورداری ظاهرا کوچک تر از آنها. مصرف دخانیات اتلاف آن همه پولهای سرشار و قوای جسمی و روحی و بخصوص قدرت حیاتی و به کارگرفتن قوای بدنی برای مبارزه با مواد سمی (آن هم در یک اقدام زاید بلکه مضری بمانند دخانیات) به استناد آمار و ارقام مسلم گردید که چگونه از نظر مادی و معنوی و از لحاظ جنبه های اقتصادی ، سرمایه های هنگفت بی جهت ضایع می شود و سلامتی و نیروی خدادادی بدن بیجا صرف دفع آثار سوء مواد سمی موجود در دود سیگار و سایر دخانیات می گردد. هر چیز مفید و مثبتی که بپهوده صرف امری بی فایده و غیر لازم گردد ، شکل اسراف به خود می گیرد.

ولا تسرفوا انه لا یحب المسرفین (آیه ۳۱ سوره اعراف)

اسراف نکنید زیرا خداوند دوست نمی دارد.

اگر ضایع کنندگان سرمایه های هنگفت جامعه اسلامی که هر سال از طریق دود نمودن مقادیر متعدیهای از دخانیات باز در مقابل جلدل یا دفاع از خود مدعی باشندند که نفی اسراف مربوط موارد معهودی از خوردنی و آشامیدنی است سخت را اشتباهند. زیرا در این آیه هر چند که مقدّمات خداوند نعمت هایی از باغ و درختان میوه و کشت‌های مختلف و محصولات کشاورزی گوناگون نام برده و سپس جواز برخوردار ی از آنها را صادر و به دنبال آن منع اسراف نموده است ، اما باز جایی برای جدل باقی نمی ماند که مفهوم اسراف را منحصر به موارد نامبرده در مقابل آیه نماندند . چرا که با توجه به مفاد ای بعدی علاوه بر خوردنی ها از نعمت های دیگری ، مثل حیواناتی که از نظر باربری و سایر منافعیه که به انسان می رسانند ، نیز نام برده شده است و نوبتی معلوم می دارد که نه خداوند نعمت‌ها را منحصر به خوردنی و نوشیدنی نموده و نه فواید و منافعیه که از مخلوقات خداوندی به بشر عاید می شود در آن خلاصه گشته و منع اسراف در انحصار آنهاست، بلکه چنان که در ذیل آیه قبلی اشاره نمودیم اسراف به طور اعم از نظر اسلام مطرود و محکوم است. می‌توان اسراف و اتلاف شیره جان یا قدرت حیاتی را در جریان عادت به سیگار در یافت.

و لا تبذر تبذیرا ان العبدین کاناوا اخوان الشیطان و کان الشیطان

کند. به این ترتیب است که جامعه هم شکوفا می‌شود.

یک کارشناس مسائل اجتماعی هم معتقد است امنیت یک شهر در نظرات دقیق اجتماعی ریشه دارد. او مولفه‌های نظارت اجتماعی را در سه حوزه تأمین‌ی امنیتی، انتظامی و مردمی تقسیم می‌کند و می‌گوید: شهری که یکی از سه مولفه را نداشته باشد، فاقد امنیت است. وی وجود کلاتریز هـا، حضور پلیس در معابر و دوربین‌های کنترل ترافیک را نوعی نظارت مفید اجتماعی می‌داند و معتقد است این چرخه در حوزه مردمی ضعیف عمل کرده است. او از زورگیری چند شورر از یک شهروند مثال می‌آورد و می‌گوید: هنگام وقوع اغلب این اتفاقات می‌بینیم که شهروندان از ماجرا فقط فیلم می‌گیرند و در نهایت با ۱۱۰ تماس می‌گیرند که گاهی اوقات هم پلیس دیر به صحنه می‌رسد. اینجاست که یکی از مولفه‌ها ناقص عمل می‌کند.

توصیه اسلام برای شهر امن

تاریخ نشان می‌دهد، زندگی مسلمانان رابطه تنگاتنگی با اسلام به عنوان یک برنامه برای زندگی روزمره داشته‌اند و حتی شکل ظاهری شهرها نیز متأثر از احکام و قوانین اسلامی بوده است. این سنت رسول خداست که همه مردم در نظافت شهر به خصوص معابر و کوچه‌ها کوشا باشند و علاوه بر رفق ناهمواری‌های کوچه و بازار، برای زیباسازی آن نیز تلاش کنند. در زمان پیامبر(ص) وقف به عنوان یک نظام شناخته می‌شد و یکی از اهداف عالی آن فراهم آوردن شرایط زیست محیطی مناسب برای مردم بود. بعدها با تأسی از همین سنت حسنه سقاخانه‌ها، آب انبارها، بیمارستان‌ها و حمام‌ها وقف مردم شد. دانشمندان مسلمان با بهره‌گیری از تعالیم اسلامی برای برپایی شهر خوب و سالم راه‌حلهایی مفید داده‌اند. یکی از توصیه‌ها در نظر گرفتن جهت وزش باد به خاطر اهمیت آن در سلامتی بدن و صحت مزاج است. از این رو از ساختن شهرها در بیشه‌زارها، جزیره‌ها و زمین‌های پست به آن دلیل که رنج‌آور و غم‌آلود بودند، اجتناب می‌کردند. لطافت هوا هم از جمله ویژگی‌هایی به شمار می‌رود که جغرافیادانان مسلمان بر آن تاکید کرده‌اند. کیفیت هوای شهر به عنوان فاکتوری برجسته در انتخاب و امتیازبندی شهر سالم، تأثیر مستقیم و فزاینده‌ای در طراحی معماری شهر اسلامی داشته است. از نظر اسلام در زندگی شهری حتی کشتار دام در قصابی‌ها منع شده است. به همین دلیل قصاب‌ها موظف بودند تا دام‌ها را در کشتارگاه‌های بیرون شهر حذب کنند. توجه همه جانبه اسلام به محیط زندگی شهری مردم تا حدی است که حتی مؤذن مسجد را از رفتن بر بالای مأذنه‌هایی که مشرف بر خانه‌ها بود منع می‌کرد و در شهرهایی چون کوفه محتسب اجازه نمی‌داد کسی از مأذنه مسجد بالا برود مگر افرادی که نابینا بودند.

تشکیل جامعه آرمانی بدون هیچ ستم و نابرابری و سرشار از رفاه و آبادانی و دست یافتن همه انسان‌ها به مراتب عالی رشد و کمال در بر تو ظهور منجی موعود در بسیاری از ادیان الهی و غیرالهی مطرح بوده است. در حال حاضر اغلب کارشناسان شهر امن را مقوله پیچیده و فراگیری می‌دانند که زمینه رسیدن به آن نیازمند تغییر در رفتار اجتماعی است. از این رو شهرهای ناسامان، کثیف، شلوغ، ناامن و فقیر نمی‌توانند الگوی یک شهر مناسب برای زندگی اشرف مخلوقات باشد.

لربه کفورا (آیه ۲۷ سوره اسراء)

و اسراف مکن که اسراف کنندگان برادر شیاطین اند و شیطان به پروردگار خویش ناسپاس بود.

و یحل لهم الطیبات و یحرم علیهم الخبائث (آیه ۱۵۷ سوره اعراف) پیامبری که برای پیروانش پاک‌ها را حلال و پلیدها را حرام می‌نماید. کل مضر حرام هر چیز مضری حرام است.

لاضرر و لا ضرار فی الاسلام { پیامبر اکرم (ص) } تحمل ضرر و زیان و ایجاد آن به غیر در اسلام جایز نیست.

تکلیف چیست؟

وقتی مطابق مدارک و اسناد و بر طبق اصول و موازین شرعی آگاه شدیم که عادت به دخانیات نه از نظر عقل و علم مقبول است و نه از لحاظ شرع، و هرگز مطابق شان و مقام یک مسلمان واقعی نیست که به یک چنین ابتلائات و اعتیادات تن در دهد ، و وقتی مسلم گردید که در اثر چنین غفلت و قصور و ناسپاسی نسبت به تعالیم صحیح آسمانی افکار عمومی آتقدّر گمراه و از جاده حق و حقیقت منحرف گردند که ارتکاب به معاصی و مناهیه را به هیچ مانعی رواج داده درست در خلاف جهت اوامر الهی عادات مضری را پیش گیرند. طبعاً این سوال پیش می‌آید که در چنین شرایطی تکلیف یک مسلمان حقیقی چیست ؟ اگر افراد و جمعیت با این محافل علمی و اجتماعی در مقام استنتاج و استفتا محتوای کتاب راعینا و بدون کم و کاست در اختیار محافل و مقامات محترم مذهبی قرار دهند ، به نظر نمی رسد هیچ یک از مراجع عظام شیعه و سنی با وجود دسترسی به اسناد و مدارک علمی این کتاب و اصول و موازین عقلی و شرعی نامبرده در آن در اعلام حرمت مصرف دخانیات کمترین تاخیر و تعللی را جایز بدانند .

رهبر معظم انقلاب در جواب سئوالی در این زمینه فرموده اند :

حکم با اختلاف مراتب ضروری که بر استعمال دخانیات مترتب می شود، متفاوت می گردد و به طور کلی استعمال دخانیات اگر به مقداری باشد که موجب ضرر قابل ملاحظه ای برای بدن باشد ، جایز نیست و اگر شخصی می داند که با شروع آن به این مرحله می رسد نیز جایز نمی باشد. (توضیح المسائل العمشی الامام الخمینی)

حضرات آیات مکارم شیرازی و بهجت استعمال دخانیات را حرام اعلام کردند.

حضرت آیت ... نوری همدانی نیز با توجه به ضررهای مربوط به استعمال دخانیات اعلام کردند : استعمال دخانیات جایز نیست.

حضرت آیت ... صافی گلپایگانی : ضرر این استنشاق و مهلک و خطرناک خانمناسون برای دین و ایمان و شرف و استقلال و سلامت روح و جسم و همه شئون جامعه واضحات است. هر عمل و معامله و حمل و نقلی که موجب سلب مصونیت جامعه اسلامی از خطر ابتلای افراد به اعتیاد به این سموم گردد موکدا حرام است و نهی از منکر و جلوگیری از آن علاوه بر اینکه از وظایف مستقیم حکومت است و برهمگان نیز طبق ضوابط شرعی واجب است و همه باید هم اهنگ از این منکر و سایر منکرات که موجب فساد و تباهی اخلاقی اسلامی جامعه است جلوگیری نمایند.

مرکز سلامت محیط و کار